

An illustration of a classroom scene. A female teacher in a yellow top and dark pants stands on the left, holding a book. Several students are seated at desks, facing her. The background features a whiteboard, a globe, and a bookshelf. The overall style is a soft, textured illustration.

**ДЕФЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА
У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ
(методичні рекомендації)**

**для здобувачів освіти зі спеціальності 016.02
«Спеціальна освіта. Олігофренопедагогіка»
рівень освіти перший «Бакалаврський»
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка**

Факультет: Дошкільної і спеціальної освіти та історії

Харків, 2023

УДК. 376.011.3-051

М54 Методичні рекомендації до проведення дефектологічної навчальної практики в спеціальних закладах освіти для здобувачів освіти напряму підготовки 016 Спеціальна освіта / Укладачі А.С. Пехарєва., В.В. Яковенко. Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : 2023. 69 с.

Затверджено на засіданні кафедри спеціальної педагогіки і психології та інклюзивної освіти Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» протокол № 2 від 14 вересня 2023р.

Методичні рекомендації до проведення дефектологічної навчальної практики підготовлені на основі програм практик та розраховані для здобувачів освіти кафедри корекційної освіти та спеціальної психології. Навчальна практика є складовою частиною навчальної програми підготовки здобувачів, має чітко визначені цілі, завдання проходження практики, форми оцінювання знань, перелік звітної документації. Матеріали містять програму практики, порядок представлення її результатів, теоретичні та методичні матеріали а також зразки необхідних документів.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст практики	5
Етапи практики	15
Обов'язки здобувача освіти-практиканта	16
Обов'язки керівника дефектологічної навчальної практики	18
Перелік основних індивідуальних завдань практики	24
Рекомендації здобувачу освіти -практиканту щодо проведення уроку	25
План-конспект уроку	29
Теоретичні засади підготовки та проведення уроків у спеціальних закладах освіти	33
Методка проведення виховних занять	45
Захист практики та критерії оцінювання	49
Проведення дефектологічної практики в умовах дистанційного навчання	53
Список рекомендованої літератури	57
Додатки	60

Пояснювальна записка

Програма дефектологічної навчальної (безвідривної) практики зі спеціальності 016 Спеціальна освіта факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради розроблена у відповідності з "Положенням про проведення практики здобувачів освіти у вищих навчальних закладах України", затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08 квітня 1993 року за № 93. Педагогічна (безвідривна) практика здобувачів освіти проводиться відповідно до укладених договорів у спеціальних та інклюзивних загальноосвітніх закладах.

Педагогічна практика посідає провідне місце у системі професійного навчання корекційних педагогів, є складовою частиною навчально-виховного процесу, забезпечує поєднання теоретичної підготовки здобувачів освіти із практичною діяльністю, сприяє формуванню творчого ставлення до професії педагога. Практика є інтегруючою ланкою теоретичної і практичної підготовки здобувачів освіти, багатоаспектним й багатоцільовим етапом, що забезпечує їх професійну підготовку з основної спеціальності

Педагогічна (безвідривна) практика є складовою наскрізної програми дефектологічної навчальної практики. У процесі проходження практики здобувач освіти набувають професійних знань, знайомляться із діяльністю педагогів спеціальних та інклюзивних шкіл, із особливостями використання методичних засобів, організаційних форм і методів. Педагогічна практика має свої відповідні цілі, завдання, зміст, форму організації та проведення. Особливість цього виду практики полягає у тому, що здобувач освіти знайомиться із практичною діяльністю корекційних педагогів у спеціальних та інклюзивних загальноосвітніх закладах, допомагає у виконанні професійних обов'язків. Окрім пасивного спостереження за діяльністю дітей, педагогів, здобувач освіти включається в активну роботу, яка передбачає виконання різних видів дефектологічної навчальної діяльності, зокрема, допомога вчителям і вихователям в організації колективу

дітей; виготовлення наочних посібників для проведення занять, уроків; проведення дидактичних, рольових, рухливих ігор з дітьми з особливостями психофізичного розвитку, проведення уроків згідно навчального плану.

Для здобувачів освіти КЗ «ХГПА» зі спеціальності Спеціальна освіта важливе значення має педагогічна практика в закладах спеціальної освіти, оскільки здобувач освіти за результатами успішного опанування освітньої програми отримує кваліфікацію дефектолог. Вихователь дітей з порушеннями психофізичного розвитку, асистент вчителя інклюзивного навчання, асистент вчителя дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Програма розроблена з урахуванням вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю Спеціальна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Освітньої програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності Спеціальна освіта за спеціалізацією Олігофренопедагогіка та навчального плану і відображає специфіку змісту професійної підготовки здобувачів освіти кафедри корекційної освіти та спеціальної психології КЗ «ХГПА», визначає мету і завдання, а також конкретний зміст діяльності здобувачів в цей період.

Цей вид практики передбачає підготовку та проведення здобувачами освіти пробних та залікових уроків безпосередньо у закладі спеціальної освіти, та самостійна робота здобувачів освіти з виконання завдань практики.

Зміст практики

Мета дефектологічної навчальної практики – ознайомити та залучити здобувачів освіти до системи освітньо-корекційних послуг, ознайомити зі змістом професійної діяльності учителів корекційних закладів освіти; залучити здобувачів освіти до безпосередньої практичної діяльності у спеціальних та інклюзивних закладах.

Завдання практики:

- розвиток професійної мотивації, професійно значущих рис і якостей особистості;
- набуття та відпрацювання здобувачами освіти практичних навичок організації навчально-корекційної та корекційно-виховної роботи;
- розвиток творчих здібностей здобувачів освіти;
- навчання плануванню та організації робочого часу на уроці;
- формування вмінь самостійно приймати професійно значущі рішення.
- підготувати практикантів до проведення різних типів уроків та позакласних занять з окремих предметів;
- вчити добирати та доцільно використовувати на уроці активні форми і методи роботи з молодшими школярами;
- спостерігати і аналізувати навчально-виховний процес;
- вивчати вікові та індивідуальні особливості, здійснювати індивідуальний підхід до окремих учнів;
- розвивати любов до дефектологічної навчальної професії, стимулювати прагнення до вивчення педагогічних дисциплін і удосконалення педагогічних здібностей з метою підготовки до творчого вирішення навчально-виховних завдань.

У процесі практики здобувачі освіти опановують наступні професійні види діяльності:

– проектно-прогностичні: уміння прогнозувати розвиток і виховання дитини, результати певних педагогічних впливів; уміння ставити цілі і формувати завдання педагогічної діяльності; уміння планувати і складати плани роботи з дітьми, педагогами, батьками та ін.

– організаційні: уміння організовувати різноманітні види діяльності з дітьми, налагоджувати свою діяльність; уміння впорядковувати робоче місце тощо;

– методичні: володіння методами і прийомами роботи з дітьми, уміння здійснювати індивідуальний підхід, розвивати творчі здібності, активізувати пізнавальну діяльність;

– діагностичні: уміння вивчати особистість дитини, умови і засоби педагогічного процесу, педагогічну документацію; уміння аналізувати діяльність дітей і дорослих, продукти діяльності, уміння розробляти і використовувати методи науково-педагогічних досліджень тощо;

– захисні: уміння створювати сприятливі умови для здорового способу життя, створювати позитивний емоційний клімат, охороняти нервову систему дітей тощо;

– дослідницькі: уміння створювати персоніфікований план розвитку, навчання і виховання; уміння вивчати і узагальнювати передовий педагогічний досвід, володіння педагогічною рефлексією;

– корекційні: уміння вести корекційно-виховну роботу з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку;

– прикладні: уміння виготовляти дидактичні матеріали, естетично подавати їх дітям, використовувати інформаційні технології.

Згідно з основними положеннями Стандарту вищої освіти за спеціальністю 016 Спеціальна освіта для першого (бакалаврського рівня) вищої освіти, Освітньої

програми здобувачі освіти під час проходження дефектологічної практики у ЗДО набувають наступних загальних компетентностей:

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати в команді.

ЗК-9. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК-10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК-11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Спеціальні (фахові) компетентності, які будуть сформовані у здобувача освіти після успішного проходження дефектологічної практики у ЗДО:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-2. Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.

СК-3. Здатність застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності.

СК-4. Здатність планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення (інтелекту, мовлення, слуху, зору, опорно-рухових функцій тощо), актуального стану та потенційних можливостей осіб із особливими освітніми потребами.

СК-5. Здатність реалізовувати ефективні корекційно-освітні технології у роботі з дітьми, підлітками, дорослими з особливими освітніми потребами, доцільно обирати методичне й інформаційно-комп'ютерне забезпечення.

СК-6. Здатність реалізовувати персоналізовані підходи у процесі надання послуг раннього втручання

СК-7. Здатність дотримуватися вимог до організації корекційно-розвивального освітнього середовища.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.

СК-11. Здатність дотримуватися основних принципів, правил, прийомів і форм суб'єкт-суб'єктної комунікації.

СК-12. Здатність організовувати дитячий колектив, створювати в ньому рівноправний клімат і комфортні умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої соціальної інтеграції.

СК-13. Здатність будувати гармонійні відносини з особами з психофізичними порушеннями, їхніми сім'ями та учасниками спільнот без упередженого ставлення до їх індивідуальних потреб.

СК-14. Здатність до роботи із спільнотою – на місцевому, регіональному, національному, європейському і більш широкому глобальному рівнях з метою формування толерантного, гуманного ставлення до осіб з особливими освітніми потребами, розвитку здатності до рефлексії, включаючи спроможність обдумувати як власні, так й інші системи цінностей.

СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.

СК-16. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК-17 Здатність до виконання освітніх і професійних обов'язків з використанням дистанційних форм синхронного й асинхронного навчання, включно з навчальною, діагностичною, консультативною роботою.

Набуття загальних і спеціальних (фахових) компетентностей забезпечує формування наступних результатів навчання:

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН-4. Аргументувати, планувати та надавати послуги раннього втручання відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності й здоров'я дитини.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів.

PH6. Планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей.

PH8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

PH9. Мати навички комплектування та організації діяльності спеціальних закладів освіти, спеціальних груп у закладах дошкільної освіти, спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти тощо.

PH10. Здійснювати спостереження за дітьми з психофізичними порушеннями (інтелекту, мовлення, зору, слуху, опорно-рухових функцій тощо), реалізовувати корекційно-педагогічну роботу з урахуванням їхніх психофізичних, вікових особливостей, індивідуальних освітніх потреб, можливостей та здібностей.

PH-11. Застосовувати у професійній діяльності знання про методики, технології, форми і засоби раннього втручання, розвитку і корекції, навчання і виховання, реабілітації і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

PH12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами.

PH13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

PH14. Реалізовувати психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у ролі вчителя-дефектолога, асистента вихователя закладу дошкільної освіти, асистента вчителя закладу загальної середньої освіти тощо.

PH15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та програмні продукти; бібліотечні ресурси та технології, зокрема електронні; спеціальну апаратуру та інструменти.

PH16. Приймати обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтирів.

PH17. Мати навички самостійного навчання та пошуку необхідної інформації.

PH-19. Виявляти готовність до оволодіння інформацією освітньо-професійного характеру в онлайн режимі, вміти здійснювати фахову діяльність з використанням сучасних ІТ технологій з метою підвищення власної психолого-педагогічної кваліфікації та надання діагностичних і консультативних послуг.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Практика розпочинається на 3-му курсі (VI-VII семестр) та займає 180 год./6 кредитів, з них 88 аудиторних год., та 92 год відводиться на самостійну роботу здобувачів освіти.

За період практики здобувач освіти проводить 6 пробних занять (5 уроків, 1 виховний захід). За період практики можуть проводитись наступні уроки відповідно до розкладу закладу освіти:

3 семестр – молодша та середня школа

1. Математика
2. Трудове навчання
3. Українська мова
4. Вступ до історії України та громадянської освіти
5. Пізнаємо природу
6. Образотворче мистецтво

4 семестр – старша школа

1. Українська мова і література.
2. Математика
3. Природознавство
4. Фізика
5. Образотворче мистецтво та Технології (трудове навчання)
6. Фізика і хімія у побуті
7. Географія
8. Історія
9. Фізична культура

Для проходження даного виду практики група здобувачів освіти ділиться на підгрупи по 3-4 особи, які закріплюються за певним класом або викладачем.

Кожна підгрупа працює за груповим розкладом. Один здобувач освіти з підгрупи проводить пробний урок, а решта ведуть спостереження.

Здобувач освіти академії проводить пробні уроки і заняття згідно з розкладом, який складає керівник практики і завіряє завідувач навчально-виробничої практики академії, узгоджуючи його з методистом, вчителем класу та заступником директора школи, в якій практикант проводить уроки.

Розклад складається на період проведення практики. В ньому вказується дата, підгрупа, предмет, клас, в якому здобувач освіти буде проводити пробний урок. У відповідності з розкладом пробних уроків складається графік консультацій викладачів окремих методик і вчителів школи, які залучені до практики.

Здобувач освіти, який за розкладом повинен проводити урок чи заняття, не пізніше, ніж за тиждень, має отримати тему уроку і необхідні вказівки для його проведення у вчителя класу та методиста академії. Він зобов'язаний у своєму щоденнику розробити конспект уроку, а при потребі - необхідну наочність та інші дидактичні матеріали.

Бажано, щоб здобувачі освіти отримували консультацію у викладача методики (педагогіки) після вчителя класу.

Конспект уроку підписує вчитель школи, а затверджує методист академії

При проведенні здобувачем освіти пробного уроку на ньому присутні вчитель класу, методист практики і підгрупа здобувачів освіти, які записують у своїх щоденниках аналіз уроку.

Після проведення пробного уроку чи заняття проводиться обговорення, де виступають здобувачі освіти, вчитель класу і методист, який після узгодження з учителем виставляє оцінку за урок в журналі виробничої практики, де записується дата, клас, школа, предмет, тема уроку чи заняття, прізвище практиканта, вчителя класу і методиста.

Для успішного проходження практики здобувач освіти повинен знати:

- наукові основи освіти; теорії навчання і виховання підростаючого покоління в Україні в обсязі, необхідному для здійснення педагогічних і науково-методичних завдань;

- теоретичні основи таких дисциплін: психологія, педагогіка; вступ до спеціальності “Спеціальна освіта”. Педагогічна деонтологія, анатомія, фізіологія, патологія дітей з основами валеології, невропатологія, психопатологія, клініка інтелектуальних порушень, риторика, культура мовлення корекційного педагога, соціально-правове забезпечення, мовленнєві та сенсорні системи і їх порушення, спеціальні методики навчання;

- спеціальні розділи загальної та корекційної педагогіки та психології, що висвітлюють питання психічного розвитку дітей з особливостями психофізичного розвитку;

- питання соціальної адаптації та можливостей організації суспільнокорисної діяльності осіб із порушеннями інтелекту;

- Закон України про освіту, Конвенцію про права дитини, підзаконні та нормативно-правові акти та документи з питань навчання і виховання дітей із особливостями психофізичного розвитку;

- державну мову відповідно до чинного законодавства про мову в Україні.

ЕТАПИ ПРАКТИКИ

Настановча конференція. За декілька днів перед початком практики кафедра корекційної освіти та спеціальної психології проводить настановчу конференцію, в якій беруть участь здобувачі освіти, керівники практики від кафедри, представник відділу практики, представники закладів освіти, де проходитимуть практику здобувачі освіти.

На конференції представник відділу практики оголошує здобувачам освіти про розподіл їх за певними навчальними закладами міста, а також ознайомлює здобувачів освіти та керівників практики від кафедри з метою, основними завданнями та особливостями організації проходження дефектологічної практики у закладах освіти, про форму звітності, надає рекомендації щодо підготовки та заповнення звітної документації.

Проходження практики в закладі освіти. Ознайомлення здобувачів з особливостями освітньої та корекційної роботи спеціальних закладів середньої освіти і комплексне вивчення специфіки їх роботи відбуватиметься за такими напрямками:

- ознайомлення з закладом освіти, бесіда з представниками адміністрації, вчителями-дефектологами, вчителями дітей з порушеннями психофізичного розвитку, психологами;
- вивчення документації закладу (розкладу, планів роботи, нормативних документів, особових справ тощо);
- ознайомлення з методами та формами роботи педагогів (вчителів, вчителів-дефектологів), за якими закріплено здобувача;
- складання і затвердження індивідуального плану роботи практиканта (протягом першого тижня педагогічної практики).

Для проходження практики здобувачі освіти розподіляються по підгрупах і закріплюються за закладом освіти в якості вчителя класу.

Завершальним етапом практики здобувачів освіти є оформлення звітної документації та підготовка до участі у підсумковій конференції за результатами практики.

Підсумкова конференція за результатами практики. За результатами проходження практики проводиться підсумкова конференція. Після завершення практики здобувач освіти оформляє звітну документацію та готує презентаційний виступу (презентація, відеоролик тощо) щодо етапів та власних результатів проходження практики у спеціальному закладі освіти.

Обов'язки здобувача освіти-практиканта

- отримує допуск до роботи в освітніх навчально-виховних закладах;
- вивчає правила охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії під час проходження практики;
- бере участь у настановчій та підсумковій конференціях;
- своєчасно прибуває на місце проходження практики;
- дотримується графіку роботи, затвердженого методистом, присутній на практиці кожен раз упродовж визначеного часу, вчасно повідомляє методиста про причини відсутності на практиці;
- складає індивідуальний план роботи протягом першого тижня практики і затверджує в керівника групи;
- виконує всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників, у повному обсязі; дотримується правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- вивчає спеціальну педагогічну, методичну, психологічну літературу;
- бере участь у групових семінарах, тренінгах, консультаціях, що проводяться у процесі практики; виконує усі завдання, передбачені програмою практики, сумлінно готується до своєї роботи; під керівництвом методиста складає індивідуальний план практики;

дотримується правил внутрішнього розпорядку базової освітньої установи, дотримується інструкцій, розпоряджень адміністрації установи і керівників практики;

- відвідує та робить аналіз заняття у своїх колег-практикантів;
- несе відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно (після завершення практики, протягом чотирьох днів) оформляє необхідну для практики документацію;
- здійснює самоаналіз власної діяльності, рівня практичних умінь;
- вдосконалює практичну підготовку.

У випадку невиконання вимог, практикант може бути усунений від практики. Рішення про продовження строків практики або повторне її проходження приймає керівник практики.

Після закінчення практики здобувачі освіти представляють *документацію* згідно з вимогами, що висуваються до кожного її виду:

1. Індивідуальний план практики з відміткою про його виконання (Додаток 1).
2. Щоденник проходження педпрактики, що містить самоаналіз дефектологічної навчальної діяльності (Додаток 6-7).
3. Звіт про проходження практики (Додаток 4)
4. Конспекти проведених залікових уроків та інших видів роботи (Додаток 5).
5. Характеристика на здобувача освіти від бази практики (Додаток 2).
5. Інші матеріали (міні-проекти, портфолію, тези на конференцію за результатами проходження практики, матеріали, визначені конкретним видом практики).

Головне завдання здобувачів освіти при проведенні роботи –показати досягнутий ними рівень дефектологічної навчальної діяльності, методичну компетентність, знання сучасних технологій навчання, виховання, уміння творчо застосовувати їх на практиці.

Обов'язки керівника дефектологічної навчальної практики:

- проводить розподіл здобувачів освіти-практикантів за базами практики; разом із керівником навчального закладу, на базі якого проходить практика, відповідає за розподіл здобувачів освіти за класами та готує необхідні матеріали для відповідного розпорядження завідувачем навчально-виробничої практики;
- бере участь в організації і проведенні настановчих конференцій з практики: надає необхідні рекомендації й настанови щодо проходження практики, проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці (у разі потреби тісно співпрацює з інженером з техніки безпеки), повідомляє про порядок звітності здобувачів освіти про проходження практики;
- забезпечує належний рівень проведення педпрактики згідно з програмою, перебуваючи у тісному контакті з викладачами відповідних циклових комісій та керівниками баз практики;
- контролює умови праці і побуту здобувачів освіти та проведення з ними на місці проходження практики обов'язкових інструктажів з охорони праці й техніки безпеки;
- контролює виконання здобувача освітими-практикантами правил внутрішнього розпорядку базового закладу освіти, організовує облік відвідування бази практики здобувача освітими й методистами;
- відвідує уроки, заняття, виховні заходи, які проводить здобувач освіти-практикант, аналізує, оцінює їх, надає методичну допомогу;
- бере участь в організації і проведенні підсумкових конференцій з практики, підведенні підсумків практики та оцінюванні її результатів; обговорює питання результатів практики на засіданнях циклових комісій.

IV. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Дефектологічна практика у спеціальних закладах освіти передбачає такі загальні види діяльності здобувача освіти:

- ознайомлення здобувачів з особливостями освітньої роботи у закладі, його навчально-матеріальної бази, системою роботи педагогічного колективу;

- спостереження за виконанням окремих видів корекційної роботи вчителя-дефектолога, вчителя дітей з порушеннями психофізичного розвитку у закладі освіти;

- вивчення медико-педагогічної документації з обстеження фізичного, психологічного та інтелектуального рівня розвитку дітей;

- аналіз спілкування вчителя з дітьми, дітей один з одним;

- самостійна організація дидактичних ігор з розвитку уваги, пам'яті, мислення;

- відвідування та аналіз уроків вчителя та/або інших практикантів (не менше 3-х занять);

- підготовка та проведення (не менше 5-х) навчальних занять за затвердженим планом-графіком;

- виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;

- робота з батьками. Оформлення інформаційного куточка в класі, підготовка рекомендацій для батьків: «Особливості розвитку дитини молодшого шкільного віку з особливими освітніми потребами та основні завдання освітньо-корекційної роботи в умовах закладу освіти»;

- підготовку здобувачами звітної документації та участь у настановних та підсумкових заходах з педпрактики.

У відповідності до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальної освіти та навчального плану дефектологічна практика у закладу спеціальної освіти для здобувачів освіти проводиться у 3 та 4 семестрі, що відповідає другому курсу навчання. Враховуючи визначені нами загальні види

діяльності здобувачів освіти під час проходження дефектологічної практики у закладу спеціальної освіти, розподілимо їх у відповідності до алгоритму вивчення навчальних дисциплін та семестрів, визначених для організації цього виду практики, у вигляді плану (детального) проходження дефектологічної практики у закладі спеціальної освіти для третього та четвертого семестрів окремо. Слід зауважити, що базою практики у 3-му та 4-му семестрі можуть бути різні заклади спеціальної освіти, тому пункт «ознайомлення з базою практики» передбачено як у третьому, так і четвертому семестрі. На першому та останньому тижні навчання кожного семестру проводиться настановча та підсумкова конференція відповідно.

Проведення здобувачем освіти контрольних заходів відбувається у відповідності до графіку проведення контрольних заходів, складеного представником відділу практики за узгодженням з керівником практики від академії та працівниками закладу спеціальної освіти.

Консультації здобувачів освіти керівником практики від академії відбуваються у відповідності до графіку консультацій викладача або у інший час за погодженням зі здобувачем в залежності від його розкладу навчальних занять та вільного часу. Місцем для консультацій може бути приміщення академії, бази практики або використовуються альтернативні засоби спілкування, наприклад, платформа ZOOM та ін.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН ДЕФЕКТОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ НА 3-4-Й СЕМЕСТРИ

Етап	Терміни	Зміст	Звітність
підготовчий	1 тиждень	Установча конференція Знайомство з освітньою установою (<i>синхронно/асинхронно за допомогою платформ для відео зв'язку, аналізу сайту закладу</i>). Складання індивідуального плану роботи практиканта.	Індивідуальний план проходження практики. Графік перегляду уроків та занять.
професійно-ознайомлювальний	3 семестр 2-10 тижні 4 семестр 2-13 тижні	Планування та організація педагогічної практики відповідно до індивідуального плану роботи. Знайомство з документацією фахівців школи (вчителя, вчителя-дефектолога). Спостереження й аналіз уроків вчителів (<i>синхронно/асинхронно за допомогою платформ для відео зв'язку, аналізу відеоматеріалів</i>) Участь у виховних заходах, методичної діяльності та роботі з батьками. Планування та проведення індивідуальних пробних уроків відповідно до затвердженого графіку занять. (<i>синхронно/асинхронно за допомогою платформ для відео зв'язку, представлення відеоуроків</i>) Оформлення дидактичного матеріалу до уроків.	Аналіз переглянутих уроків учителів. Конспекти уроків та дидактичний матеріал до них, (за потреби відеозаписи уроків) що проводяться практикантом. Самоаналіз уроку та методичної діяльності студента. Сценарій та матеріал до позакласного заходу, план виступу перед педагогічним колективом і батьками.
заключний	3 семестр 11-12 тиждень 4 семестр- 14-15 тиждень	Оформлення звітної документації. Самоаналіз діяльності студента під час педагогічної практики. Звіт студента на заключній (підсумковій) конференції. (<i>синхронно/асинхронно за допомогою платформ для відео зв'язку, або представлення відеовиступу</i>) Представлення результатів практики.	Оформлення результатів підсумкового експерименту. Щоденник практики. Відгук керівника практики про діяльність студента. Фото-, аудіо- та відеоматеріали про практику.

*Тижні практики, безпосередньо проведені у закладі освіти.

** Контрольний захід. Згідно з графіком проведення контрольних заходів. Кожен зі здобувачів освіти повинен провести 5 уроків та 1 виховний захід (різного спрямування).

На підставі цього плану розробляється графік проведення контрольних заходів. З усіма видами документації здобувачів освіти ознайомлюють на настановчій конференції. Копії всіх документів (план практики, графік контрольних заходів) надаються здобувачам освіти, адміністрації ЗВО, який призначено базою практики, керівникам практики від закладувищої освіти.

У відповідності до завдань дефектологічної практики, розробленого плану дефектологічної практики, особливостей організації освітнього процесу у закладі освіти, взаємодії педагогічних працівників під час корекційно-розвиткової роботи, опанування здобувачем освітніх компонентів згідно навчального плану визначено перелік конкретних видів роботи, які повинен виконати здобувач, перебуваючи у закладі освіти під час практики, на кожному навчальному тижні.

При підготовці до проведення контрольних заходів здобувач освіти повинен узгодити форму, тему, змістовне наповнення, час проведення з керівником практики від закладу освіти, педагогічними працівниками, підготувати заздалегідь конспект заходу та дидактичний матеріал і надати на перевірку керівнику практики від академії.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

1. Вивчення документації, яку ведуть спеціалісти:

- скопіювати календарний план виховної роботи класу на місяць;
- скопіювати шкільний план виховної роботи;
- скопіювати план методичної роботи вчителя;
- проаналізувати документацію вчителя та вихователя (зробити перелік документації).

2. Спостереження за діяльністю вчителя, вихователя з метою визначення стилю дефектологічної навчальної діяльності.

3. Систематизоване спостереження за особливостями розвитку та поведінки учнів з порушеннями психофізичного розвитку у навчально-виховній діяльності.

4. Проведення дидактичних, рольових, рухливих ігор та визначення їх корекційної цінності.

5. Розробка та проведення уроків за розкладом, аналіз корекційно-виховної спрямованості уроків інших практикантів.(див.Додаток 3).

Для виконання вищевказаних завдань використовуються наступні методи:

- спостереження за поведінкою дітей, особливостями емоційно-вольової сфери, проявами їх особистісних особливостей, особливостей діяльності, спілкування з дорослими та однолітками, здатності навчатися (під час корекційних занять, у вільний час);

- спостереження за ходом педагогічного процесу, корекційних занять та підготовкою до них вчителями та дефектологами;

- експериментальне психологічне дослідження особливостей розумового розвитку дітей, їх емоційно-вольової сфери та діяльності;

- аналіз медично-дефектологічної навчальної документації;

- бесіди з батьками, вчителями та дітьми;

- вивчення спеціальної психолого-дефектологічної навчальної літератури щодо особливостей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку , ДЦП, РДА;

РЕКОМЕНДАЦІЇ ЗДОБУВАЧУ ОСВІТИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ УРОКУ

При проведенні уроку бажано дотримуватись таких порад:

- входити в клас здобувач освіти-практикант повинен ще до дзвінка. Учні повинні зайняти свої робочі місця, підготувати необхідні для даного уроку підручники, посібники та письмові приладдя;
- чіткість і діловитість початку уроку забезпечує потрібний ритм усього уроку, а тому необхідно перевірити готовність класу до уроку;
- створивши в класі необхідну ділову атмосферу, повідомити учням план уроку, пізнавальні завдання уроку, які ставлять перед учнями, етапи проведення уроку.

1. Чітка цілеспрямованість уроку.
2. Відповідність змісту уроку навчально-корекційній меті
3. Достатнє організаційне і матеріальне забезпечення уроку.
4. Оптимальний психологічний режим уроку.
5. Оптимальний темп і ритм роботи на уроці у відповідності до можливостей дітей
6. Систематична послідовність і наступність операцій на уроці.
7. Завершеність операцій.
8. Неперервний контроль і самоконтроль.
9. Закріплення знань і умінь.
10. Неперервне вдосконалення навчального процесу.

Пам'ятка практиканту з підготовки до уроку

1. Дізнайся вчасно тему свого уроку, точно визнач матеріал в підручнику до цього уроку, його місце в системі уроків по темі.
2. Визнач методичну літературу з теми уроку.
3. Визнач мету уроку, його структуру, основні етапи.
4. Розроби зміст уроку, добери матеріал і визнач методи та прийоми навчання на

кожному етапі уроку, сформулюй завдання і питання учням.

5. Розподіли навчальний час на всі етапи уроку.
6. Передбач чергування різних видів робіт дітей, складного і нескладного матеріалу, правильне співвідношення між роботою під керівництвом вчителя і самостійною роботою учнів.
7. Використовуй прийоми диференціації навчальної роботи, а також елементи проблемного навчання.
8. Продумай дидактичний і наочний матеріал до уроку, оформлення записів учнів в зошитах, а також на дошці.
9. Підготуй дидактичні ігри, фізкультхвилинки.
10. Оформи розгорнутий план-конспект уроку.

Етапи підготовки пробного уроку

Підготовка до пробного уроку починається з усвідомлення теми, мети уроку на першій консультації, яку проводить вчитель класу. Під час консультації потрібно:

1. Уточнити тему уроку й записати її так, як записано в календарно-тематичному плані вчителя.
2. Записати сторінку підручника, яку потрібно буде відпрацювати з учнями в класі, домашнє завдання.
3. Обов'язково записати № домашнього завдання, яке буде перевірятися на цьому уроці (визначити методи та прийоми, час і місце його перевірки на уроці).
4. З'ясувати в учителя, які методи і прийоми він радить використати на уроці.

Після цього добре вивчити зміст запропонованого на даний урок матеріалу в підручниках.

Продумайте, які завдання підручника спрямовані на досягнення основної мети уроку, які на закріплення, вдосконалення повідомлених раніше знань, на

відпрацювання навичок, що формуються, на підготовку до вивчення нового матеріалу на наступних уроках. З програми та підручників дізнайтеся, що учні вивчали, що вони повинні вже знати, які навички, уміння вже вироблені, щоб не запропонувати учням завдань, які вони ще не вміють виконувати, або завдань, не передбачених програмою. Продумайте, як пов'язати програмовий матеріал із життям.

Виходячи зі змісту матеріалу, який опрацьовуватиметься на уроці, визначте мету уроку (навчальну, виховну, розвивальну).

При визначенні навчальної мети потрібно враховувати вимоги Програми з даної теми; передбачити повторення вивченого матеріалу, яке має бути пов'язане з застосуванням набутих раніше знань, умінь, навичок у дещо змінених умовах.

Розвивальну мету можна сформулювати так:

- розвивати логічне мислення учнів;
- порівнювати, узагальнювати, доводити, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- розвивати навички самостійної роботи;
- виробляти навички самоперевірки, самоконтролю;
- розвивати довільну увагу, пам'ять, творчу увагу. Виховну мету можна сформулювати так:

- формувати в учнів почуття національної гідності;
- виховувати любов до Батьківщини;
- виховувати почуття поваги до рідної мови; виховувати почуття дружби, товарищкості;
- виховувати свідоме ставлення до праці виховувати культуру поведінки в дітей;

- виховувати любов до знань, інтерес до книги.

- Добре вивчити зміст матеріалу. Творчо опрацювати відповідну методичну літературу, періодичну пресу.
- виховувати любов та повагу до державних символів нашої країни; виховувати бережливе ставлення до майна, до матеріальних цінностей; Визначити, які ТЗН і наочні посібники, дидактичний матеріал можна використати на уроці.

Визначити тип уроку, продумати його структуру (урок- екскурсія; урок- подорож; урок-гра; урок-конкурс; урок-усний журнал; комбінований урок).

Продумати оптимальні методи і прийоми навчання, форми перевірки знань учнів, поєднуючи індивідуальну перевірку з колективною, підготувати диференційовані завдання, продумати систему повторення та закріплення вивченого.

Визначити місце, мету, час самостійної роботи на уроці, засоби її перевірки. Дібрати засоби стимулювання навчальної діяльності учнів, прийоми вироблення в школярів уміння вчитися (слухати, аналізувати почуте, мислити, запам'ятовувати).

Підібрати зміст домашнього завдання. Продумати інструктаж до домашнього завдання.

Обміркувати підсумок уроку та написати конспект пробного уроку.

План-конспект уроку

Урок № _____ Клас _____ Дата _____

Вчитель _____

Тема

уроку: _____

Освітньо – виховні завдання теми: створити комфортні умови для навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність, самостійність.

Навчальна мета:

1. Дати учням поняття про...
2. Сформувати навички...
3. Удосконалювати вміння учнів...
4. Перевірити рівень знань, умінь і навичок...
5. Закріпити знання учнів про...
6. Провести аналіз результатів

Корекційно-розвиваюча мета:.

1. Розвивати мовну і слухову пам'ять.
2. Розвивати логічне мислення учнів через проведення таких операцій як аналіз, порівняння, систематизація
3. Підвищувати стилістичну культуру мовлення.
4. Розвивати зв'язне усне й писемне мовлення, творчу уяву.
5. Розвивати вміння і навички правильного користування
6. Розвивати творчі здібності учнів

Виховна мета:

1. Виховувати в учнів національну свідомість, самосвідомість та ментальність, провідні риси громадянина своєї держави, любов до рідної країни, до української мови, до свого народу.
2. Виховувати в учнів любов до рідної природи, повагу до оточуючого середовища.
3. Виховувати в учнів самостійність, мислення, кмітливість.
4. Виховувати в учнів справедливість, доброзичливість, гуманність, повагу до людей.
5. Виховувати в учнів старанність, наполегливість, бажання творчо працювати.

Міжпредметні зв'язки _____

Тип уроку:

1. Урок засвоєння нових знань.
2. Урок формування вмінь і навичок.
3. Урок застосування отриманих умінь і навичок на практиці.
4. Урок узагальнення та систематизації знань.
5. Урок контролю і корекції знань, умінь і навичок; оцінювання навчальних досягнень.
6. Урок повторення.
7. Комбінований урок.
8. Нестандартний урок.
9. Інтерактивний урок.

Обладнання: підручники, таблиці, схеми, посібники, словники, довідники, текстові завдання, учнівські повідомлення, диференційовані завдання, роздатковий матеріал, ілюстративний матеріал, завдання на картках, контрольні запитання

МЕТОДИ, ФОРМИ І ПРИЙОМИ НАВЧАННЯ

МЕТОДИ	ФОРМИ	ПРИЙОМИ
1.Інформаційно-Рецептивний	Розповідь-пояснення, лекція, опис, бесіда, інструктаж, повідомлення учнів, робота з підручником, ілюстрація, демонстрація наочних посібників, ТЗН	Виклад інформації, пояснення, активізація уваги та мислення, прийоми запам'ятовування, одержання з тексту чи ілюстрації підручника нових знань, робота з додатковим матеріалом
2.Репродуктивний	словесні, наочні і практичні методи, робота за зразком	подання матеріалу в готовому вигляді, контроль, самоконтроль, конкретизація і закріплення вже набутих знань
3.Проблемно-Пошуковий	проблемний виклад знань,пошукова діяльність учнів(постановка проблемного питання, розв'язання проблеми і проблемних завдань), евристична бесіда	постанова взаємозв'язаних проблемних запитань,здобуття нових знань у процесі проблемного викладу знань, активізація уваги та мислення, різноманітна самостійна робота учнів
4.Навчально – Дослідницький	самостійна творча (дослідницька)робота учнів на здобуття та розширення знань	активізація уваги та мислення, здобуття нових знань у процесі самостійної роботи учнів, формування висновків, пізнання закономірності

Хід уроку

Загально-корекційний етап

Організаційний момент.

Актуалізація опорних знань.

Підсумок уроку.

Завдання додому та інструктаж про виконання

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ УРОКІВ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

У спеціальній школі урок включається в систему охоронно-педагогічного режиму. На ньому створюються найсприятливіші умови для охорони ослабленої нервової системи і психіки дитини від надмірних подразнень, різких змін в умовах перевтоми.

У зв'язку з труднощами в роботі з дітьми з порушеннями інтелекту а також з наявністю великої нерівномірності в розвитку пізнавальних сил і здібностей кожного учня, кількість учнів у спеціальній школі набагато менша, ніж в масовій школі. Вона не перевищує 16 чоловік. При такій кількості учнів у класі вчитель може приділяти максимум уваги кожному учневі, здійснювати індивідуальний підхід до окремих учнів.

Класи в спеціальній школі комплектуються з урахуванням не тільки віку, а й ступеня інтелекту дитини. До навчання залучають тільки дітей з легкими формами порушення інтелекту. Через те в одному класі можуть навчатися учні різного віку, різниця якого становить 3-4 роки. Але ця різниця на даний час поступово зменшується, оскільки дітей з ООП стараються своєчасно виявити і направити до спецшкіл.

Враховуючи малу продуктивність пізнавальної діяльності учнів, на кожний урок визначають значно меншу порцію матеріалу порівняно з масовою школою. Крім того, цей матеріал спеціально опрацьовують, щоб він був доступний для учнів з порушеннями інтелекту .

Певні особливості є й у доборі форм і методів навчальної роботи: широко практикуються повторення вивченого, ігрові моменти; навчання здебільшого відбувається на практичній основі, складні системи знань подаються в

розчленованому вигляді, відповідно і діяльність учнів також набуває розчленованого характеру, особливо на початкових етапах навчання.

В організації учнів особливо велику роль відіграють безпосереднє керівництво і пряма допомога вчителя, у молодших класах це зводиться до патрунування кожної дії учнів.

Діти з порушенням вищої нервової діяльності не можуть тривалий час продуктивно слухати словесне викладення матеріалу або самостійно виконати навчальне завдання, якщо для цього потрібно напружити розумові здібності, так як вони не в змозі постійно мобілізувати свої зусилля і регулювати свої динамічні ресурси. В зв'язку з цим в процесі навчання цих дітей широко використовуються прийоми розчленування пізнавальних дій на окремі дрібні кроки, а навчального матеріалу – на малі порції.

Це знаходить своє відображення в структурі уроку.

Структура уроку, або його побудова, – це цілісна система певним способом поєднаних і організаційно впорядкованих та узгоджених між собою дій учителя і учнів, спрямованих на розв'язання завдань уроку.

Характер структури уроку визначається багатьма факторами. Основним з них є: мета і завдання уроку; рівень розвитку в учнів пізнавальних можливостей і здібностей; сформованість в учнів прийомів організації своїх пізнавальних дій, поведінки і регуляції ними, розумова працездатність учнів; логіка розгортання педагогічного процесу.

Дія цих факторів у процесі навчання дітей з ООП глибоко специфічна, що зумовлює і своєрідність структури уроку.

Як відомо, в учнів спеціальної школи знижені пізнавальні можливості, порівняно з нормальними дітьми в них ослаблене регулювання своїми діями і зусиллями, є значні порушення процесів працездатності. Усе це зумовлює особливу

логіку побудови навчального процесу на уроці. Тут важливого значення надається індивідуалізації навчання та організації й стимуляції пізнавальної діяльності учнів.

Відповідно до цього урок у спеціальній школі складається з таких етапів:

- 1) загально-корекційного;
- 2) організаційного;
- 3) основного;
- 4) заключного.

Структура уроку у спеціальній школі зумовлюється особливими причинами. Тут враховується також характерні для учнів з порушеннями інтелекту труднощі адаптації до змін характеру діяльності.

Завданням підготовчої частини уроку є створення в учнів готовності до праці на уроці, швидке і повне включення кожного з них у навчальний процес і забезпечення цим самим передумов оптимальної продуктивності праці учнів протягом уроку. Ця частина уроку складається з:

- а) організаційної підготовки учнів до праці;
- б) нервово-психічної підготовки учнів до максимальних навантажень на уроці;
- в) дидактико-психологічної підготовки учнів до уроку.

Діти з ООП не мають стійких внутрішніх стимулів до діяльності. Ці діти важко пристосовуються до нового порядку, при найменшому утрудненні збуджуються або загальмовуються. Тому на початку уроку кожного разу вчителю слід вдаватися до цілої системи запобіжних заходів, звертати увагу на такі деталі, які в масовій школі можуть і не мати значення.

Особливу увагу має, наприклад, те, як здійснюється вхід дітей у клас, як учитель вітається з учнями, як оглядає їх.

Для скорочення часу включення дітей у роботу доцільно ввести спеціальні вправи, спрямовані на приведення до оптимального стану вищої нервової системи дитини і тим самим підготувати її до високих навантажень на уроці.

Це може бути усний рахунок, дидактична гра, заняття ручною працею, розгляд предметів, картин і бесіда про них, слухання оповідань, казок, загальнорозвиваючі фізичні вправи, спів, малювання, конструювання, граматичний розбір, творчий диктант, слухання магнітофонних записів, перегляд діафільмів, розпізнавання звуків, фізкульт розминка перед працею, гра з іграшками, кубиками, лото, вправи на активізацію мислення, уваги, пам'яті.

Ці вправи доцільно проводити протягом 5-6 хвилин відразу ж після організаційного моменту до оголошення теми уроку. Вони повинні бути пов'язані із змістом наступної роботи на уроці.

Підготовча частина на уроках у I-IV класах спеціальної школи може виступати і як самостійний етап у вигляді перевірки домашнього завдання. Головне, щоб зміст її не був абстрактним, а мав тісний зв'язок з наступною частиною уроку.

Підготовча частина повинна проводитись у такий спосіб, щоб усі учні працювали одночасно, а не кілька з них по черзі, а інші були тільки присутніми при цьому.

Дидактико-психологічна підготовка учнів до уроку, крім забезпечення їх потрібним письмовими знаряддями і наочними посібниками, передбачає також створення в учнів позитивного ставлення до праці на уроці, пробудження в них інтересу до того, що вивчається, зацікавленості темою уроку.

Важливо, щоб учитель на кожному уроці фіксував увагу учнів на тому, чого вони мають навчитись і яке це має значення.

Готуючись до уроку, вчитель повинен уважно обміркувати прийоми доведення до учнів мети уроку. А після уроку відмічати, якій мірі вона була досягнута.

На основній частині уроку здійснюється:

- 1) ознайомлення учнів з новим програмним матеріалом;
- 2) поглиблене вивчення його;
- 3) систематизація й узагальнення вивченого раніше;

- 4) застосування знань і вмінь;
- 5) повторення вивченого матеріалу.

Основна частина має досить складну логічну структуру. Основні її компоненти це:

- 1) спеціальна підготовча, або вступна, частина уроку;
- 2) перше звертання до джерела знань; ознайомлення з новими знаннями, вміннями і навичками або перше відтворення навчального матеріалу, що вивчався на попередньому уроці з метою уточнення, систематизації або узагальнення знань, умінь і навичок;
- 3) повторення звертання до вивченого на уроці.

На спеціальній підготовчій частині уроку в учнів створюються оптимальні можливості для успішного розв'язання першого по черзі завдання основної частини уроку. Це досягається проведенням спеціальних розумових і фізичних вправ, спрямованих на підготовку учнів до сприймання навчального матеріалу.

На уроках письма, малювання, ручної праці вводяться вправи на розавиток в учнів м'язів руки і на підготовку рухового апарату до виконання фізичної роботи. На уроках читання, арифметики проводяться спеціальні заняття на відтворення набутих знань. Найпоширенішими формами проведення спеціальної підготовчої частини є такі:

1. Перевірка домашніх завдань, що підводить учнів до сприймання нового матеріалу.
2. Вступна бесіда, що вводить учнів у коло уявлень, необхідних для успішного сприймання нового матеріалу.
3. Розповідь учителя, що підводить учнів до розуміння нового матеріалу.
4. Повторення попереднього матеріалу для встановлення системи зв'язків.
5. Спостереження за явищами природи, за життєвими фактами, слухання музики, розглядання картин, необхідні для поглибленого вивчення матеріалу.

У I-IV класах спеціальної школи не практикується суцільний виклад нового матеріалу протягом більшої частини уроку. Ознайомлення з ним відбувається протягом недовгого часу.

Головною дидактичною вимогою, що висувається до проведення первинного звертання до джерела знань, є вироблення учнів правильних уявлень, понять і умінь з виучуваної теми. На цьому етапі відбувається початкове ознайомлення з новими знаннями й уміннями або перше звертання учнів до знань і умінь, набутих на попередніх уроках, з метою їх уточнення, поглиблення, систематизації та узагальнення, а також застосування на практиці. Новий матеріал на кожному уроці подається в малому обсязі, невеликими порціями, інакше учні неспроможні будуть засвоїти його. Тому етап першого ознайомлення учнів з новим матеріалом може тривати 5-10 хвилин.

Але хоч як би чітко не пояснювати учням новий матеріал, вони повністю і цілком не можуть засвоїти його відразу. Їм треба кілька разів пояснювати ту саму думку, доки вони її усвідомлять. Тому після пояснення навчального матеріалу, вчитель повторно звертається до щойно викладеного, домагаючись повного усвідомлення його і закріплення в пам'яті основних фактів.

На цьому етапі здійснюється уточнення, поглиблення, систематизація й узагальнення вивченого матеріалу, а також виконуються вправи на застосування знань.

Така логічна структура основної частини уроку.

Кожний урок потребує організованого завершення, певної закінченості. Тому наявність у структурі уроку як складової ланки заключної частини зумовлюються самою природою уроку. Основним завданням цієї частини є:

- 1) підведення підсумків роботи на уроці й оцінка успіхів і старанності учнів;

2) настанови учням щодо дальшої їх самостійної роботи, спрямованої на поглиблення і закріплення знань, здобутих на уроці, та на застосування їх на практиці;

3) приведення організму у відносно спокійний стан, якщо на уроці учні перебували в напруженні (виконували фізичні вправи, працювали фізично тощо);

4) приведення до порядку робочих місць, знарядь, інструментів, письмового приладдя;

5) створення установки на відпочинок;

6) організоване залишення класної кімнати.

У заключній частині уроку проводяться також фізичні вправи на дихання, короткочасні та цікаві дидактичні ігри, співи, відгадування загадок, декламації віршів та інше.

Уроки в спеціальній школі бувають різних типів. Тип уроку – це група подібних за структурою уроків. Відносячи той чи інший урок до певного типу, враховують такі фактори, як головне завдання уроку, характер змісту навчального матеріалу, вивченого на даний урок, вікові й типові особливості учнів, етап вивчення теми, логіка процесу навчання. Як відомо, навчання є багатоступінним процесом. У спеціальній школі це яскраво виявляється. Тут вивчення складних систем знань, окреслених певною темою, здебільшого не завершується на одному уроці. Воно триває протягом кількох уроків. У процесі такого навчання створюються сприятливі умови для компенсації вад сприймання знань і вироблення вмінь на основі своєчасного застосування корекційних засобів.

Відповідно до цього виділяють такі типи уроків у спеціальній школі:

1. Пропедевтичні уроки. На цих уроках здійснюється лише підготовка учнів до засвоєння програмного матеріалу. Розрізняють загально-пропедевтичні і тематико-пропедевтичні уроки.

Загальнопропедевтичні уроки проводять здебільшого на початку першого року навчання. Завданням уроків даного типу є: виявлення в учнів знань, умінь і навичок, а також ступеня розвитку пізнавальних сил і здібностей; підготовка учнів до опанування знань, умінь і навичок – розвиток і корекція сприймань, уявлень, елементарних понять, прищеплення навичок орієнтуватися в шкільній обстановці, формування умінь вчитись. Також значна робота повинна бути проведена по навчанню учнів правил поведінки в класі і школі, вчити учнів орієнтуватися в класній обстановці, розвивати інтерес до навчання, позитивні емоції й мотиви.

Тематико-пропедевтичні уроки проводяться перед вивченням складної теми для дидактичної підготовки учнів до її сприймання. Такі уроки проводяться на різних роках навчання в тих випадках, коли для засвоєння навчальної теми потрібна попередня підготовка учнів, введення їх в коло ідей і понять, що вивчатимуться. Завданням таких уроків є відповідна підготовка учнів до сприймання нового матеріалу, створення і розширення потрібних уявлень і понять, актуалізація наявних знань, які повинні стати базою для усвідомлення нового матеріалу.

2. Уроки формування нових знань, умінь і навичок. Особливістю уроків цього типу є те, що на них учні сприймають новий навчальний матеріал або засвоюють нові способи й прийоми дій. Головне в них – елемент поведінки, початкове ознайомлення, а не повне опанування нової порції знань, ще невідомих способів дій. Розв'язання цих завдань від початку до кінця проводиться на основі застосування різноманітних корекційних засобів.

Зміст навчального матеріалу добирають так, щоб він мав значно нищий рівень узагальнення порівняно з тим, що має місце в масовій школі. Навчальний матеріал подають учням в максимально конкретній формі з широким використанням наочності. Учням спеціальних шкіл під час вивчення нового навчального матеріалу постійно надається допомога у встановленні зв'язків між старими і новими

знаннями, між окремими фактами в системі нових знань, між предметами і явищами, змістом нових знань і реальними предметами, явищами і процесами.

Учитель, застосовуючи різні методи навчання – розповідь, пояснення, бесіду, вправи, спостереження, досліди, демонстрування картин, кінофільмів, добиваються повного й усвідомленого сприймання навчального матеріалу, постійно вдаючись до багаторазових повторень, вказівок і роз'яснень.

Типова структура уроку формування нових знань, умінь і навичок така:

1. Нервово-психічна підготовка учнів до уроку.
2. Організація учнів до праці на уроці.
3. Пропедетивна підготовка учнів до сприймання нового матеріалу.
4. Формування нових знань.
5. Повторне звертання учнів до здобутих знань для уточнення, доповнення, усвідомлення.
6. Систематизація і узагальнення знань.
7. Настанови щодо самостійної роботи учнів після уроків.
8. Заключна частина уроку.

У цій структурі уроку спочатку відтворюються й аналізуються старі знання, встановлюються зв'язки між тим і тим, що вивчатиметься далі.

Логічна структура педагогічного процесу завершується систематизацією засвоєних знань.

3. Уроки додаткової корекції знань і умінь учнів.

Таких уроків небуває в масовій школі, бо діти з нормальним інтелектом спроможні самостійно подолати подібні порушення в засвоєнні знань під час повторення чи виконання домашніх завдань. В спеціальній школі навіть після добре проведеного уроку, незважаючи на запровадження ряду корекційних засобів, учні не завжди повністю і якісно засвоюють знання. З часом окремі елементи засвоєних знань забуваються, абстракції послаблюються, руйнуються зв'язки між окремими

факторами, явищами, процесами, подіями, відображеними в раніше сприйнятих знаннях. Тому потрібна додаткова робота для уточнення, внесення поправок, поповнення і відтворення знань, особливо тоді, коли одна й та сама тема вивчається протягом багатьох уроків. Суть корекційної роботи на цих уроках полягає в тому, що відбувається повторення раніше вивченого матеріалу для уточнення, відтворення і поповнення знань. Поряд з цим продовжують збагачуватись і закріплюватись нові знання в пам'яті учнів. Так створюється надійна основа для успішного навчання.

Типова структура такого уроку:

1. Виявлення рівня засвоєння знань учнів для визначення того, що потребує корекції.
2. Поелементе повторення і вивчення знань і умінь та коригування, уточнення, поповнення й збагачення.
3. Об'єднання скоригованих знань в єдину систему.
4. Закріплення знань і виправлення в їх застосуванні.

Зміст корекційної роботи залежить від характеру виявлення вад у знаннях учнів.

4. Уроки систематизації й узагальнення знань.

Темп навчання в спеціальній школі досить повільний. На одну тему відводиться багато часу. Це дає можливість розподіляти матеріал кожної теми на менші порції і вивчати їх окремо, виділяючи для цього кілька уроків. А через те, що тема вивчається довго, учні забувають деякий матеріал цієї теми. Це ускладнює узагальнення і систематизацію всього матеріалу. Тому в спеціальній школі вводяться спеціальні уроки систематизації і узагальнення матеріалу. Основні завдання таких уроків – об'єднати окремі знання в єдину систему, відновити й зміцнити зв'язки між окремими елементами знань. За програмою для таких уроків спеціально відводиться час на повторення. Систематизація, що здійснюється на них, буває внутрі системною і міжсистемною.

Значення таких уроків важко переоцінити. На них створюються найсприятливіші умови для формування в учнів прийомів класифікації і систематизації й узагальнення, чого самостійно учні навчитися не можуть.

Структура основної частини уроку такого типу може бути такою:

1. Поетичне відтворення і корекція окремих частин усієї системи знань.
2. Об'єднання частин знань, що вивчались розрізнено, в єдину систему.
3. Побудова загальних висновків.

Іноді вивченні раніше факти, явища, поняття розглядаються всі разом у порівняльному плані. При цьому до них учні кілька разів звертаються одночасно, порівнюючи їх кожного разу з новою ознакою.

5. Уроки застосування знань, умінь і навичок.

Користуватися знаннями учнів систематично навчають у процесі засвоєння навчального матеріалу. Таким учням дуже важко одночасно використовувати цілий комплекс знань і умінь, вводяться спеціальні уроки. При цьому враховується той факт, що з усіх видів навчальної діяльності уяєм із ППР учням найважче застосувати знання. Навіть добре засвоєнні знання вони часто не спроможні застосувати. Проте завдяки спеціальному навчанню ці труднощі певною мірою долаються. Уроки застосування знань і умінь запроваджуються з усіх навчальних предметів. На них основним є самостійна практична діяльність різного характеру.

Орієнтований план такого уроку:

1. Доведення до учнів завдань уроку.
2. Відтворення необхідних знань і умінь.
3. Пояснення, як слід застосовувати знання.
4. Практичні вправи на застосування знань.
5. Оцінка правильності застосування знань і виправлення допущених помилок.
6. Уроки перевірки якості засвоєння знань і вмінь.

У спеціальній школі уроки цього типу посідають значне місце в навчальній діяльності учнів. Головним є те, що тут виявляється не тільки рівень засвоєння знань і вмінь, а й з'ясовуються результати корекційно-виховної роботи за певний проміжок часу. Виявляються прогалини в знаннях і вміннях учнів на основі цього визначається зміст дальшої додаткової корекційно-виховної роботи. Застосовуються два види таких уроків: 1) уроки перевірки якості засвоєння знань з окремої теми; 2) уроки заключної перевірки знань наприкінці півріччя чи навчального року.

Для перевірки використовують метод бесіди, письмові роботи і практичні завдання.

Основна частина цих уроків складається з таких етапів:

1. Повідомлення теми і пояснення завдань уроку.
2. Виявлення рівня засвоєння матеріалу.
3. Підбиття підсумків перевірки знань і оцінка досягнень учнів.
4. Настанови щодо усунення недоліків знань і умінь учнів.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ВИХОВНИХ ЗАНЯТТЬ

Алгоритм підготовки і проведення виховного заходу

1. Психолого-педагогічний аналіз обстановки в колективі, необхідність проведення заходу та формулювання його мети.

2. Планування заходу.

3. Організація виховного впливу на колектив (особистість).

4. Безпосередній вплив на колектив (особистість).

Проведення виховного заходу.

5. Аналіз виховного заходу.

1. Планування виховного заходу:

1. Визначити теми заходу та чітко формулювання його мети, завдань заходу; визначити на виховання яких якостей школярів спрямовано захід.

2. Врахувати рівень вихованості учнів під час визначення мети і завдань заходу, тактовно допомогати учням.

3. Визначити місце даного заходу в загальній системі виховної роботи.

4. Врахувати, що кожна дитина, яка бере участь у тому чи іншому заході, має цілісну соціально-психологічну структуру, ім'я якої - особистість.

5. При підготовці заходу необхідно врахувати вік дітей та їх індивідуальні особливості.

6. Готуючи виховний захід, необхідно мати на увазі, що навіть при найкращій підготовці та майстерності учитель не досягне задуманої мети, якщо самі вихованці не братимуть активну участь у підготовці і проведенні заходу.

7. Проявляти творчість: виховний вплив на дітей, зацікавленість, поради та допомога вчителя.

8. Психологічно налаштувати учнів на виховну сутність заходу.

II. Процес підготовки:

1. Спрямовуюча роль класного керівника (педагога - організатора, керівника гуртка) у ході підготовки заходу, тактовна допомога учням.

2. Визначити роль органів самоврядування під час підготовки й проведення заходу.

3. Забезпечення в процесі підготовки згуртованої, злагодженої роботи колективу; формування стосунків співробітництва, взаємодопомоги, вимогливості.

4. Організація діяльності учнів (вихованців): уточнення обов'язків і повноважень кожного учня (вихованця) та встановлення конкретних термінів виконання окремих завдань тощо.

III. Проведення заходу:

1. При організації заходу слід подбати про:

□ місце проведення, оформлення приміщення, обладнання, використання наочності, ТЗН;

□ своєчасність початку та організоване проведення;

□ дотримання регламенту, доцільність його використання;

□ участь представників громадськості, батьків у проведенні заходу;

ефективність їхньої участі;

□ дотримання під час заходу санітарно - гігієнічних вимог, правил пожежної безпеки, ТБ;

□ запобігання перевтомі та врахування особливостей фізичного розвитку учнів (вихованців);

□ зовнішній вигляд учнів (вихованців);

□ дисципліну.

2. Зміст виховного заходу повинен відповідати вимогам:

- цілеспрямованість;
- чи доведено мету до учнів;
- зв'язок із життям класу, школи, району, міста;
- обговорення під час проведення заходу питань, які хвилюють школярів;
- врахування вікових та індивідуальних особливостей;
- емоційна насиченість заходу;
- вплив заходу на розширення світогляду учнів, на розвиток пізнавальних інтересів.

3. Методика проведення виховного заходу:

- оптимально обрати форму проведення (бесіда, ранок, лекція, година спілкування, конференція, конкурс);
- визначити роль класного керівника (педагога - організатора, керівника гуртка) у проведенні заходу, врахувати рівень його дефектологічної навчальної майстерності;
- передбачити наявність елементів обговорення, відкритого обміну думками в ході заходу.
- визначити рівень самостійності школярів в обговоренні проблем.

IV. Аналіз результатів виховного заходу:

- досягнення поставлених педагогом мети та завдань даного заходу;
- виконання плану заходу;
- аналіз ставлення школярів до змісту заходу, рівень їхньої активності.

Основні вимоги до проведення виховного заходу:

- чітка назва заходу та розуміння вихователем його мети;
- планування основних етапів заходу та визначення завдань кожного з них;

- організація підготовки заходу у відповідності до поставленої мети;
- визначення оптимального змісту виховного матеріалу з урахуванням основних принципів організації виховного процесу;
- вибір найбільш раціональних методів і прийомів виховного впливу на учнів на кожному етапі заходу;
- чіткість виховного заходу, оптимальний його темп і ритм;
- гнучкість та широта «виховного маневру»;
- різноманітність і творчий характер діяльності учнів;
- взаємозв'язок заходу з попередніми та наступними формами виховної та навчальної роботи з учнями.

ЗАХИСТ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Після закінчення практики у визначений день здобувач освіти здає документацію та звіт на рецензування керівнику підгрупи практикантів від навчального закладу. На основі власних спостережень за роботою здобувача освіти, аналізу звітної документації та спілкування із вчителями, керівник практики визначає оцінку.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДЕФЕКТОЛОГІЧНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ включають:

1. Рівень професійно-педагогічних умінь.
2. Прояв професійно-значущих якостей особистості:
дисциплінованість, організованість, доброзичливість,
врівноваженість, любов до дітей тощо.
3. Якість виконання усіх завдань практики.
4. Рівень виявлення творчості.
5. Рівень педагогічного аналізу і рефлексії.
6. Якість звітної документації.

Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і залікову книжку здобувача освіти за підписами членів комісії.

На основі поточних оцінок за всі види практики виставляється підсумкова оцінка, яка затверджується на педагогічній раді при допуску здобувачів освіти четвертих курсів до державних іспитів.

Здобувач освіти, який не виконав програму практики, може бути надано право проходження практики повторно при виконанні умов, визначених академією.

Здобувач освіти, який востаннє отримав негативну оцінку з практики, відраховується з числа здобувачів освіти академії.

Критерії оцінювання уроків та занять

Оцінку «**Відмінно**» ставлять за бездоганний урок, коли повністю досягнуто навчальної та виховної мети, коли здобувач освіти- практикант:

а) виявив уміння самостійно й творчо готуватися до уроку; б) провів урок на високому науковому рівні, поряд з

освітніми завданнями добре розв'язував виховні завдання, успішно керувався дидактичними принципами;

в) виготовив хороші наочні матеріали і вдало використав їх на уроці, на високому педагогічному рівні демонстрував досліди;

г) проводячи урок, творчо застосовував різні педагогічні методи й прийоми, правильно оцінював знання учнів і забезпечив активність учнів під час перевірки їхніх знань, пояснення нового матеріалу, закріплення чи повторення; залучаючи учнів до активної розумової та трудової діяльності, розвивав мислення учнів, навички самостійності;

г) уміло поєднував роботу з усім класом з індивідуальним підходом до окремих учнів;

д) правильно використав час і домогся того, що учні засвоїли основний матеріал на уроці;

е) уміло керував увагою учнів, зумів досягти зразкової дисципліни учнів;

є) вів урок бездоганною мовою.

Оцінку «**Добре**» ставлять за урок тоді, якщо здобувач освіти- практикант:

а) виявив уміння добре готуватися до уроку, користуючись незначною

допомогою вчителя чи методиста;

б) провів урок, який за своїм змістом науково витриманий; в) використовував ефективні методи й методичні прийоми,

але не досить творчо, на уроці мали місце методичні недоліки, які все ж суттєво не порушували нормальної роботи;

г) забезпечив на уроці добру дисципліну, залучав учнів до активної діяльності, але їхня активність була нерівномірною або на окремих етапах уроку незначною.

г) мети уроку досягнув.

Оцінку «**Задовільно**» ставлять, коли:

а) урок за своїм змістом ідейно та науково витриманий, однак здобувач освіти-практикант допускав у поясненні неточності або не помічав помилок у відповідях учнів;

б) на уроці здобувач освіти не зумів організувати активної розумової й трудової діяльності учнів, погано знає учнів;

в) наочність на уроці використовувалась в основному правильно, але мали місце окремі недоліки (як недостатність осмислення того, що учні бачать, слабе керівництво процесом сприймання, бліді, нечіткі словесні пояснення);

г) під час проведення уроку здобувач освіти-практикант допускав методичні помилки, і це позначилось негативно на знаннях учнів;

г) на уроці мали місце порушення учнями дисципліни, а здобувач освіти-практикант в ряді випадків або не реагував на це, або не зміг нічого зробити; все ж загалом досягнуто поставленої освітньої і виховної мети.

Оцінку «**Незадовільно**» ставлять, якщо:

а) здобувач освіти-практикант не досягнув на уроці поставленої мети;

б) урок проведено на низькому національно-патріотичному чи науковому рівні, здобувач освіти-практикант допускав грубі помилки, виявив незнання фактичного

матеріалу;

в) проводячи урок, здобувач освіти-практикант допустив грубі методичні помилки, внаслідок яких учні не засвоїли навчального матеріалу;

г) мова здобувача освіти-практиканта нечітка, має багато недоліків за формою та змістом;

д) дисципліна на уроці була погана, а здобувач освіти-практикант виявив безпорадність і не зумів налагодити її.

Рейтингова оцінка проходження практики

Поточний контроль					Підсумковий контроль	Загальна
№ з\п	Звітна документація	min-max*	Рейтинговий бал	Еквівалент оцінки за національною шкалою	залік	
1.	Матеріали до уроків та інформаційний куточок для батьків/вчителів	10-15	10-11	задовільно	Max 100 (k=0,4)	Σзаг=0,6 Σпідс+0,4 Σ/залік
			12-13	добре		
			14-15	відмінно		
2.	Звіт про проходження практики	12-20	12-14	задовільно		
			15-18	добре		
			19-20	відмінно		
3.	Аналіз занять	21-35	21-24	задовільно		
			25-28	добре		
			29-35	відмінно		
4.	Контрольні уроки (відео уроків)	17-30	17-20	задовільно		
			22-26	добре		
			28-30	відмінно		
max 100 (k=0,6)						100

ПРОВЕДЕННЯ ДЕФЕКТОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

В умовах сьогодення, всі навчальні заклади України в короткі терміни перейшли на дистанційний формат навчання. Такий формат навчання дозволяє здобувачам освіти продовжувати навчання, не зважаючи на епідеміологічну ситуацію навколо. Дистанційно, за допомогою інтерактивних технологій, здобувачі можуть ознайомитися з матеріалом лекцій, виконувати контрольні та практичні роботи, відправляти їх на перевірку викладачам або зустрічатися онлайн.

Дефектологічна практика в умовах дистанційного навчання має свої особливості, але у то же час, такий вид практики корелює із навчальним планом здобувачів освіти та формує відповідні компетентності у повному обсязі. Такі умови сприяють освоєнню здобувачами освіти сучасних форм виховної та начальної роботи за допомогою використання потенціалу і можливостей соціальних мереж, онлайн-платформ і анімаційних серверів (Zoom, Google Classroom, Discord, kahoot, Tik tok, Instagram, ін.).

В силу того що школи так само знаходяться на дистанційному навчанні, взаємодія із учителем та класом відбувається так само дистанційно.

Під час дистанційного навчання дефектологічна практика проходить за двома напрямками: онлайн зустрічі зі здобувачами та самостійна підготовка здобувачів до практичних занять.

У рамках самостійної підготовки здобувачі освіти виконують завдання із затвердженого плану практики: створюють добірку методичних матеріалів (у паперовій або електронній формі) по роботі з класом, створюють добірку відео матеріалів до уроків/виховних годин, складають плани-конспекти занять за розкладом, заповнюють відповідну документацію.

Під час онлайн зустрічей за допомогою платформ ZOOM, Viber та ін. здобувачі освіти представляють підготовлені матеріали та обговорюють їх і групі.

Обов'язки здобувачів освіти під час дистанційної дефектологічної практики

- В умовах карантину/дистанційного навчання, практикант зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, в якому проходить практика, розпорядження адміністрації школи, вчителів та керівників педагогічної практики.

- Практикант зв'язується з учителем, за яким його закріплено від бази практики, з'ясовує розклад уроків у своєму класі, з'ясовує психолого-педагогічну характеристику класу, календарне планування на період практики і працює дистанційно згідно до плану вчителя.

- Практикант працює дистанційно згідно до плану практики. Щотижня практикант виходить за зв'язок за допомогою онлайн платформи, де проводить спостереження онлайн-уроків, організованих керівником практики та робить їх аналіз.

- У ході практики студент-практикант веде щоденник практики, складає плани-конспекти уроків, аналіз спостережень уроків, готує записи онлайн занять/уроків, відео-ролики із фізкультхвилинками, презентації до уроків та надсилає їх у електронному вигляді керівнику практики. Консультації з керівником практики від вишу здійснюється засобами онлайнзв'язку (Zoom, Skype, Viber, Moodle, Google Meet та інші платформи для організації відеоконференцій).

- У кінці практики, здобувач освіти надає методисту практики необхідну звітню документацію, що свідчить про виконання програми практики.

Приблизний план проведення практики у дистанційному режимі

Тижні	Дата	Зміст роботи	Форма виконання/контролю	Відповідальні
1.	14.09.2021	Ознайомлення з режимом роботи школи-інтернату, знайомство з класом і вивчення шкільної документації, складання перспективного плану на період практики. Ознайомлення з календарними планами вчителів з предметів. <i>Синхронно/асинхронно</i>	Ознайомлення з сайтом навчального закладу, вивчення режиму роботи закладу, сторінки адміністрації та фахівців. Знайомство із адміністрацією та учителем за допомогою онлайн платформ Заповнення поточної документації	Керівник групи
2.	21.09.2021	Відвідування й аналіз уроків учителів, вибір тем для проведення робочих і відкритих уроків. Планування системи уроків за темами, визначення термінів проведення робочих і відкритих уроків. <i>Синхронно/асинхронно</i>	Дистанційна взаємодія із учителем щодо складання розкладу залікових уроків, уточнення тем. За можливості відвідування у дистанційному режимі уроків учителів.	Керівник групи
3.	23.11.2021	Відвідування й аналіз уроків учителів, інших здобувачів освіти-практикантів, ведення записів уроків, участь в їх обговоренні. <i>Синхронно/асинхронно</i>	Перегляд відео матеріалів відкритих уроків. Обговорення та аналіз у групі за допомогою ZOOM чи ін. Заповнення відповідної документації, складання аналізу уроків	Керівник групи
4.	30.11.2021	Підготовка та проведення залікових уроків <i>Синхронно/асинхронно</i>	Складання планів-конспектів залікових уроків у електронному вигляді (з подальшим надсиланням на електронну пошту учителям/методистам) Проведення заняття Заповнення поточної документації	Керівник групи
5.	07.12.2021	Відвідування й аналіз уроків учителів, інших здобувачів	Перегляд відео матеріалів відкритих уроків.	Керівник групи

		<p>освіти-практикантів, ведення записів уроків, участь в їх обговоренні.</p> <p>Виготовлення методичних матеріалів (електронних/паперових) для залікових уроків .</p> <p><i>Синхронно/асинхронно</i></p>	<p>Обговорення та аналіз у групі за допомогою ZOOM чи ін.</p> <p>Надсилання в електронному вигляді (гугл клас, електронна пошта та ін.) методичних матеріалів учителю/методисту.</p> <p>Заповнення відповідної документації, складання аналізу уроків</p>	
		<p>Самостійне проведення уроків , й аналіз уроків інших здобувачів освіти-практикантів, ведення записів уроків, участь в їх обговоренні.</p> <p><i>Синхронно/асинхронно</i></p>	<p>Презентація залікового заняття у групі за допомогою онлайн платформ (за можливості, проведення дистанційних уроків у класі).</p> <p>Аналіз проведених занять інших практикантів.</p> <p>Заповнення відповідної документації, складання аналізу уроків.</p>	Керівник групи

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Вержиховська О.М. Теорія і методика виховання дітей з особливостями інтелектуального розвитку : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня Рута», 2013. 372 с.
2. Бондар Т.С. Спортивні та рухливі ігри в початковій школі. Київ : Ранок, 2008.
3. Інклюзивна освіта : теорія і практика : навч.-метод. посіб. / [колек. авторів ; за заг. ред. С.П.Миронової]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. Ч.1. 192 с.
4. Інклюзивна освіта : теорія і практика : навч.-метод. посіб. / [колек. авторів ; за заг. ред. С.П.Миронової]. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. Ч.2. 184 с.
5. Іотко А.П., Шиманський В.М. Рухливі ігри в початкових класах: навч. метод. посібн. Кам'янець-Подільський: Абетка-Нова, 2004. 60 с.
6. Косенко Ю.М. Вчитель як суб'єкт навчально-ігрової діяльності у спеціальній школі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 19. Корекційна педагогіка та психологія : зб. наук. праць. Київ . : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. № 23. С.127 – 130.
7. Лисенко Н.В. Педагогіка українського довкілля : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2010. Ч.2. 360 с.
8. Матвєєва М.П. Корекційна робота в системі освіти дітей з вадами розумового розвитку: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський держ. університет, 2005. 164 с.
9. Методичні рекомендації з навчальної дефектологічної навчальної практики для здобувачів освіти 2 курсу. Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. Укл. І.М. Омельченко, Л.О.Федорович. Полтава : 2012. 30 с.

10. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПРОВЕДЕННЮ ПРАКТИКИ З ДЕФЕКТОЛОГІЇ Здобувачів освіти 5 курсу спеціальності "Дошкільне виховання. Логопедія і дефектологія" Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського Укл. Дегтяренко Т. В. Пономаренко Л. П, Закорченна Г. М., Ковиліна В. Г. Одеса 2005.

11. Методичні рекомендації до проведення дефектологічної навчальної практики напряму підготовки 5.01010201 «Початкова освіта» / Упорядники Л.М. Прокопів, С.Ю. Довбенко, О.М. Сидорук; відповідальний за випуск Ю.М. Москаленко, Івано-Франківський коледж ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника . Івано-Франківськ: 2015. - 224 с

12. Миронова С.П. Програма і методичні рекомендації волонтерської та дефектологічної навчальної практики в спеціальних навчальних закладах /С.П.Миронова, О.І.Дмитрієва, Н.І.Коваль, Т.О.Докучина; – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. - Кам'янець-Подільський: 2015. – 60 с

13. Положення про спеціальну загальноосвітню школу (школу-інтернат) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93>.

14. Психолого-педагогічні основи корекційної роботи в спеціальній школі. Хрестоматія : навч. посіб. / за ред. С. П. Миронової. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2004. 220 с.

15. Синьов В. М. Психологія розумово відсталої дитини : підручник. Київ : Знання, 2008. 359 с.

Інтернет ресурси:

Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПНУ

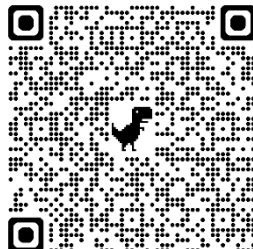

Інститут модернізації змісту освіти

Онлайн-сервіс LearningApps

Перелік корекційно-розвиткових програм для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами

ДОДАТОК 1

Міністерство освіти і науки України
 Департамент науки і освіти
 Харківської обласної (військової) державної адміністрації
 Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
 Харківської обласної ради

ПЛАН ДЕФЕКТОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Тижні	Дата	Кількість годин	Зміст роботи	Відповідальні
1.	14.09.2023	6	Ознайомлення з режимом роботи школи-інтернату, знайомство з класом і вивчення шкільної документації, складання перспективного плану на період практики. Ознайомлення з календарними планами вчителів з предметів.	Керівник групи
2.	21.09.2023	6	Спостереження за колективом дітей класу. Спостереження за роботою вчителя щодо планування та організації навчального процесу	Керівник групи
3.	23.11.2023	6	Відвідування й аналіз уроків учителів, вибір тем для проведення робочих і відкритих уроків. Планування системи уроків за темами, визначення термінів проведення робочих і відкритих уроків.	Керівник групи
3.	30.11.2023	6	Проведення робочих і відкритих уроків. Відвідування й аналіз уроків учителів, інших здобувачів освіти-практикантів, ведення записів уроків, участь в їх обговоренні. Підведення підсумків проведення практики.	Керівник групи

Підгруповий керівник-методист

ПІБ

ДОДАТОК 2

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор _____

Лариса ПЕТРИЧЕНКО

**1 семестр 2023-2024 н. р ВІВТОРОК
МІСЬКИЙ ЦЕНТР «ПРОМІНЬ» ГРУПА 411 СО**

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	03.09	10.09	17.09	24.09	01.10	08.10	15.10	22.10	29.10
1.		Залік захід		Залік захід		Залік захід		Залік захід	Залік захід	
2.			Залік захід	Залік захід	Залік захід		Залік захід	Залік захід		
3.					Залік захід	Залік захід	Залік захід		Залік захід	Залік захід
4.		Залік захід	Залік захід		Залік захід			Залік захід		Залік захід
5.		Залік захід				Залік захід	Залік захід		Залік захід	Залік захід

Викладач-керівник практики:

Альона ПЄХАРЄВА

Завідувач навчальної практики

Анна ЛИСАК

ДОДАТОК 3

ДЕФЕКТОЛОГІЧНА ПРАКТИКА В СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ
ЗВІТ

Здобувача _____ освіти
(П.І.Б.) _____

курсу __ групи __

Факультету дошкільної і спеціальної освіти та історії ХГПА

Терміни практики з __ по __

База практики :

Керівник: ПІБ

ЗМІСТ РОБОТИ

Позитивні сторони практики (дізналися, побачили, навчилися):

Труднощі, які відчувають на практиці

Зауваження та пропозиції щодо проведення практики

Здобувач освіти (підпис) _____ / П.І.Б . _____

ДОДАТОК 4

Орієнтовна схема аналізу уроку здобувачом освіти

1. Клас _____
2. Предмет: _____
3. Тема уроку:

4. Мета (триєдина) уроку:

5. Тип, вид уроку: _____
6. Чи відповідає зміст уроку, методи навчання, форми організації діяльності учнів меті уроку?
7. Які методи і прийоми навчання використав учитель на уроці?
8. Які дидактичні завдання простежені на окремих етапах уроку, чи пов'язані вони із загальною метою уроку?
9. Які форми роботи з учнями використав учитель на уроці?
10. Чи спостерігалася на уроці індивідуалізація або диференціація навчання? В чому вони виявилися?
11. Чи побачили ви на уроці прийоми, які б допомагали учневі самому здобувати знання, чи використано на уроці алгоритми, пам'ятки, схеми, опорні конспекти?
12. Чи використовував учитель на уроці інноваційні педагогічні технології? _____
13. Чи було підбито підсумок уроку? Як?
14. Що нового для себе ви взяли з уроку? Чим збагатився ваш методичний багаж?

15. Що б ви порадили вчителю для вдосконалення уроку?